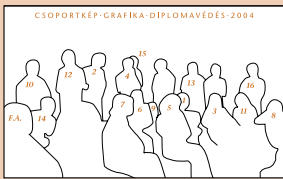

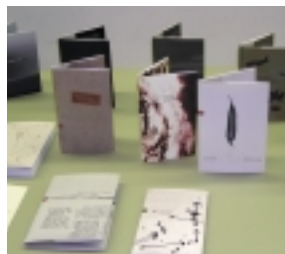
Retro világ 2004

GRAFIKA DIPLOMA AZ IPARMŰVÉSZETIN

Végzős hallgatóink:

1. Balázs Éva, 2. Baranyai András, 3. Belső Angéla, 4. Benczúr Zsuzsa, 5. Csókás Eszter, 6. Kara Eszter, 7. Kolonics Orsolya, 8. Koncz Tímea, 9. Köblös Zsuzsanna, 10. Lamert Ádám, 11. Miskolczi Noémi Martina, 12. Murányi Kristóf, 13. Szabó Sándor, 14. Szöllösi Géza, 15. Thébész Gábor, 16. Turny Zoltán. Az előtérben a Magyar Grafika e számában bemutatott illusztrátor-grafikusművész F.A. Felvidéki András, a Magyar Iparművészeti Egyetem tanára látható.

1

Mi a divat mostanában? Merre van az előre és a hátra? S vajon ha hátra tekintetünk előrébb léphetünk eközben? Divat lett a retro és divatos maradt a tervezőgrafika.

Korábban voltak a retrospektív filmvetítések. Nagyon szerettem. Igazán szép és izgalmas filmek kerültek egy-egy alkalommal bemutatásra. A retro világ azonban valami más. Hajlamos lennék azt mondani, szívünkhöz közel áll, hiszen a mai hallgatóknak mindaz retro, ami nekünk gyerekkorunk minden napjait jelentette. A hatvanas, sőt az azt megelőző éveket: a csatos bambitól a jaj-ügy-szeretem-én-a-strandot slágeréig, a május elsejei felvonulásokat a lufikkal és ünnepi rántotthusos zsemlékkel (ideológia nélkül), a fotelok támláit díszítő kispolgári csipkekézimunkákkal, a rádiók sárgás billentyűivel és varázsszemével, a villamosra váltható hetibérlettel, amit még a kalauz lukasztott (de ha ügyesen levasaltuk egy újabb hétre is alkalmas volt), a lakáskultúrában hódító biliárdlábú arpi formákat idéző amőbaasztalokig, a divat pöttyes, majd az elsőhullámos miniszoknya és a hegyesorrú cipő (na azért nem annyira mint manapság!) fergegetes sikeréig.

És a grafika? Milyen is volt akkoriban? Alapjaiban más: és

ez nem a kreativitás hiánya, inkább a technológia korlátai miatt mára – afféle – primitív bájta kapott. Pedig.

Pedig az alkotók profik voltak, és a munkák erősek. Az ideológia mázát lehántva e kor sok jeles munkáját sorolhatnánk fel itt, de tekintsünk előre: az ideai grafika diplomára, amely íme bőven adott lehetőséget a viszszapillantásra.

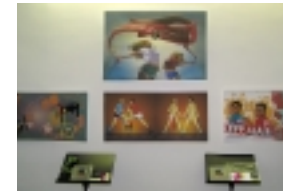
Idén tizenhat hallgató mutatta be záróvizsga kiállításán az utolsó félév folyamán készített diplomamunkáját.

Balázs Éva egy fiktív irodalmi könyvkiadó arculattervét és az általa választott kiadói paletta megjelenő köteteit, különféle reklámanyagait készítette el. A Nova kiadó (itt a név a retro) a legjobbak közül való lehetne ma hazánkban! Igényes és viszszafogott, modern minimalart és funkcionális alkalmazhatóság a designban, míg a szívem szerint is kedvelt könyvek változatos és mégis egységet ígérő borítóival a kreativitásban adtak szép példát.

Baranyai András esetén a bevezetővel való viszony primér. Oly brutális, mint munkájának fanyar humora. De ez kicsit se bánt, mert a foci – itt főtéma – művészkirovny variálása annyi bájjal jár együtt, mint kisvárosi cégtáblafestők itt-ott még feltehető alkotásai.

„A foci egy olyan téma, egy olyan hatalmas massa, amelyből bőségesen lehet meríteni,” – írja dolgozatában.

Belső Angéla kilóg a sorból: Borges a babilóniai sorsjáték című novellájának kitalált világát a valóságba helyezte át. Erős empátiával és aprólékos részletességgel. Ez az elbeszélés a mezopotámiai időkig visz

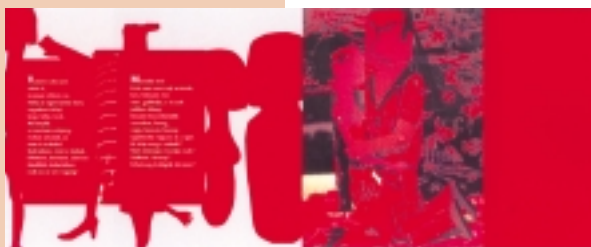
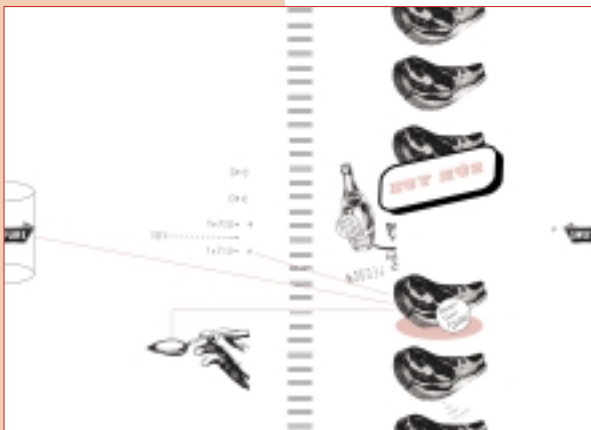
2.

3.

4.

szá. Igazi Borges-i fikció, melynek alapján a tervező életre hívta a Társaságot és megalkotta az írásban szereplő működési szabályzat szerint valamennyi apróbb (emlékmák sorozata) és nagyobb (sorsjegyek, ephe-merák) grafikai elemet. Munkája szép, egységes és átgondolt. A tervezőgrafika és az irodalom harmónikus kapcsolata ad jó példát.

Benczúr Zsuzsa szintén irodalmi alapokon indul. Szándéka már a téma (evés, étkek, készítésük és szokásaink) jól választott címében: *Gusztus tettenérhető*. Művészkönyve a születéstől (majdnem a halálig) az étkezéshez fűződő kapcsolatunkról szól, amely néme-lyeknél passzió, másoknál luxus, van akinél tobzódás és titkos gyönyörök forrása, vagy emberi gyengeség, de nekünk, olvasóknak meglepő intellektuális kaland, amelyben az összegyűjtött anyagok a tervező finoman ironikus humorát felvillantó illusztrációi között sok érdekes ismeret, nívós irodalmi szövegeivel (nemcsak) kulináris élményt kínálnak.

Csókás Eszter brechti világba invitál, noha A csodálatos mandarin bábszínházi adaptációja Lengyel Menyhért zenei világához (Pantomime groteszk, 1910) kapcsolódik. Ugyanakkor a mű felnőtt bábos megjelenítéséhez az indonéz wayang marionett figuráit öltöztette fel. A kétdimenziós figurák és a háttér egybefotózása a műhöz készített kiadvány illusztrációiként jelennek meg. A diplomatervezés részeként készített színházi arculat csak felvillanás az előadás bábtervezői munkái között.

Kara Eszter diplomamunkája már nevében is Dráma. Tucát-

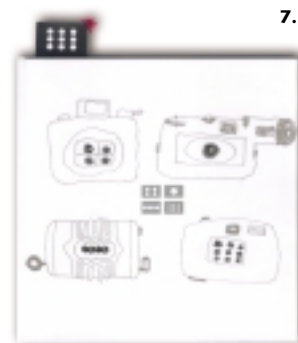

6.

nyi színházi plakát a Katona József, a Sufni és a Kamra számára. Ez az önként vállalt feladat jó kalandozást kínál a Tartuffe-től Boszisk Yvett Állattfarm adaptációjáig. Nekem ez utóbbi plakátja tetszett leginkább. Munkái irigylésre méltóan gazdag színházi élményt sejtetnek.

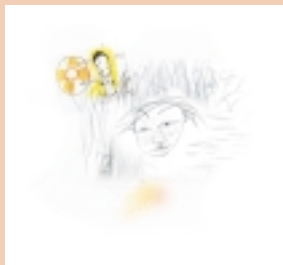
Kolonics Orsi egy megszállott tervező. Két dolog szállta meg: meghívta a betűtervezés és rabja, ma már talán apostola lett a lomográfának. Nos ez utóbbi biztos magyarázatra szorul. A lomo fotógépek olyan képeket készítenek, amelyeket spontaneitás, az egyedi és az egyszerű véletlen élményét ötvözik. Van amelyiknek keresője sincs, másíknál színes vakuk villannak exponálásakor új fényt adva a képnek. Szóval nem egy kommersz. Hogy mennyire művészi? A megjelenésében is impozáns könyv (melynek 1. számú számozott példányával én rendelkezem!) gazdag változatosságot kínál a tervező felvételeiből. Munkáját – szemben a lomo jellemző esetlegességével – szigorú komponálással alkotta. Személyes (saját és kölcsönvett) irodalmi élményeivel

7.

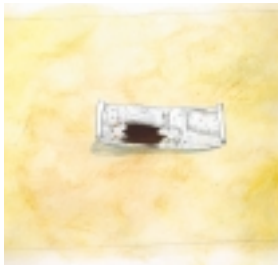

8.

9.

12.

tette olvasmányossá. A kötet egyik erénye a soknyelvűség, mintegy a lomográfia nemzetköziségére utal.

Koncz Tímea annyira grafikus, hogy még a diploma erejéig sem tudott lemondani a ceruzáról. Ez illusztrációs könyvecskéjének vállalt témája. És persze nem csak hagyományos módon: a ceruza-sárgarépa, a ceruza-kolbász, a ceruza-fütyi vagy a ceruza-vámpírfog a sokféleséget példázza munkájában. „Szándékom, hogy a könyv mondanivalója nyelvi és országhatárok nélkül is érthető legyen.”

Köblös Zsuzsa a meséket és a – talán nem is igazán – gyermekeknek szóló irodalmat választotta. Valljuk be, az irodalmi anyag kiváló sőt inspiráló. Sok sikeres és szeretett illusztrációs emlékem között (Reich, Réber, Sajdik) nehéz feladat is volt. Három diszkrét kötetében a képek szerzői életre kelnek a könyv lapjain, sajátosan teljesednek ki az előzők és a borító köblösi világában.

Lannert Ádám nehéz eset: 10000mHz Overdrive. Azaz vizuális koncepciók zenei ha-

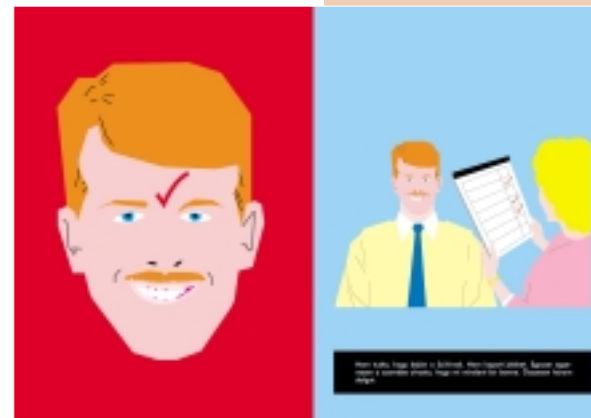
10.

tásra. Vagyis kép és hang. Mint írja: „a zene hallgatása közben pillanatnyilag megélt saját benyomásaimat jeleníti meg egy adott közegben. A választott közeg a maszkok misztikus jelensége...” Másik, szintén a zenéből táplálkozó, témája promóciós kiadványok. „Szándékom ezzel, hogy a vizuális koncepciót saját véleményemen túl piacközelihez hozzam.”

Miskolczi Noémi Martina az egyik legkövetkezetesebb diplomázó hallgató. Következetes magához, saját képi világához, amelynek öntörvényű jellegét a korábbi évek munkáiban is megismertük. Tarott kártyájának egyedi grafikai stílusa: a misztikumhoz a téma a témához a hallgató igazán közel áll. Alakjai izgalmas átírásával, az igazi, autentikus tarotlapokat idéző stílusok ötvözetét adja. Majdnem-fakszimilék.

Murányi Kristóf retroja már olyan mint egy hátrabukfenc. Halálugrás. Fricška. Szándéka szerint a szöveg a végtelenig absztrahált képek illusztrációi – és nem fordítva. Clip-art képek halmaza. Banális és örjítően pejoratív. Bulvár és manipulált,

12.

13.

14.

mint a bárgyún-hülye minden napok médiája, amely piederstálra emeli a közhelyet. A való világok és a plazákban tébláboló tinik világának habosra vert elixírje. Bőszít és olvasásra késztet. Három kötet, mondhatni más-más téma, de valójában ugyanaz, ugyanaz és ugyanaz!

Szabó Sándor a magyar betűtervezők szépen gyarapodó új generációjának tagja. Vállalásában rögvést a nehezebb, ám személyéhez közelebb álló feladat felé fordult: groteszket választott. Grafikai munkáiban a jelszerűen egyszerű formákat eddig is szívesen és jól alkalmazta, habitusához ez a munka illett. Betűterve sajátos ízzel oldódik fel, geometrikus jegyei finom ívekkel válnak egyedivé. Nem könnyű dolog betűt tervezni, sok önmegtartóztatás is kell hozzá. A tervező Papiria névre keresztelt betűt bemutatató kis füzeteiben végre kiélhette alkotói szenvedélyét is.

Szöllősi Géza nagyszerű lehetőséget kapott! Mondhatni korosztályos rendezőtársa Pálfi György készülő Taximédia című filmjéhez tervezhetett u.m. speciális művészi tervezőként különböző látványelemeket és tárgyakat. Retro persze itt is bőven akad, hiszen a történet ideje a hatvanas évek eleve ezt az egyébként szuverén visszatekintést igényli. Kellékei és díszletelemei tág teret kaptak, a szoft pornótól az agitatív politikai kurzust idéző fiktív plakátokig amelyek akár nem létező kordokumentumokká is válhatnak. A filmesek megbízása személyében megfelelő alanyra talált.

Thébesz Gábor vagyis hát inkább: betacarota.hu. „...munkám egyfajta személyes ref-

lexió, melyben az »urban art« eszköztárát felhasználva próbálom kapocsként összekötni a valós és virtuális köztereket.”

„A betacarota név önálló brandként történő bevezetése a műfaj sajátosságaiból kifolyólag a gerilla marketing eszköztárával operálva egyszerű népszerűsíti magát a projektet és az utcai művészetet...”

Siteja az online galéria mellett fórumként is szolgál, ahol a e virtuális köztér szereplői találkoznak.

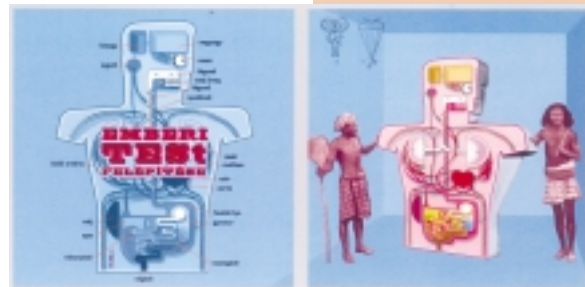
Turny Zoltán nehéz de érdekes és nagyon is aktuális feladatot választott. A feléledő egri borvidék arculatát, és azon belül a superior elnevezéssel külön exkluzív borként kiemelt bikavér csomagolását tervezte meg. Munkája valóságos felvetés és a csomagolások felől tekintve véresen komoly. Az értékesíthetőség és általános is a marketing fontossága élő probléma, igazi tervezőgrafikai feladat. Munkájával a borszakma és az általa vállalt esztétikai szempontok közös eredőjét kereste.

Túl vagyunk az idej diplomán. Érdemjegyek születtek, és jutnak feledésre. Helyesen. Talán egy picit tovább megmarad azonban ez a pár oldal és még inkább a remény, hogy végzett grafikusaink érdemei szerint sok szép munkával gazdagíthatják majd vizuális kultúránkat.

Túl vagyunk már az idej felvételin is: az egyetem – szokásosan legkeresettebb – szakán 46-an kezdték meg tanulmányaikat. Öt év múlva szívesen találkozoznánk velük is ezen a fórumon.

Nem csupán virtuálisan...

MACZÓ PÉTER

15.

